

70 Свято культури на обговоренні повернення до свідника

В суботу, 29 червня 2024 року, в Пряшеві відбулось засідання Президії Центральної ради Союзу русинів-українців СР, на порядку денному якого були інформація про діяльність керівництва ЦР СРУСР, план праці Президії ЦР СРУСР на друге півріччя 2024 року, звіт про хід 59 Фестивалю фольклору русинів-українців Словаччини в Камійонці, звіт про хід 70 Свята

Звіт про підготовку і проведення ювілейного 70-го Свята русинсько-української культури у Свіднику пред'явила заступник голови ЦР СРУСР, голова Регіональної ради СРУСР у Свіднику Людмила Ражина (істотну частину звіту друкуємо в цьому номері газети).

На той же день було скликане також засідання Центральної ради СРУСР. Голова Цен-

▲ Свято культури піснями збагатила жіноча співацька група Старичанка з Снини.

▲ Під час засідання Центральної ради СРУСР.

▲ Доповідь про діяльність СРУСР зачитає голова ЦР СРУСР Павло Богдан. На фото вліво – заступник голови ЦР СРУСР Віктор Бандурчин.

русинсько-української культури у Свіднику та декотрі інші питання.

Як випливає із звіту, пред'явленого головою програмної комісії Ігорем Кретою, у фольклорному фестивалі в Камійонці взяли участь 20 колективів народної художньої творчості, загалом понад 250 виконавців. З них 11 співочих колективів (2 дитячих, 7 жіночих і 2 чоловічих), 9 фольклорних груп і колективів, 2 гостівські ансамблі та 1 іноземний фольклорний ансамбль.

Призначенням фестивалю є зберегти та популяризувати автентичну народну пісню, а також допомагати розвитку фольклорного мистецтва і традицій нашого народу в рамках конкурсного огляду співацьких колективів.

тральної ради СРУСР Павло Богдан в ході засідання поінформував про діяльність Президії ЦР СРУСР, а також виголосив доповідь про діяльність СРУСР від 3-го засідання ЦР СРУСР.

До обговорюваних питань було заплановано ухвалення постанови. Проте, через відсутність із-за різних причин більшості членів Центральної ради Союзу, засідання не мало кворуму для ухвалення постанови і не було правомочним приймати рішення. Тому засідання завершилось без ухвалення постанови.

Наступне засідання найвищого органу Союзу між з'їздами – Центральної ради СРУСР відбудеться в грудні 2024 р.

-мі-

Духовна подорож у фотографії з Афону

Коли ви хочете збагатити свій досвід духовними вібраціями, приходьте на виставку ікон Ду-

зцілює і де є ідеальний простір для роздумів про життя та цінності світу. Через слайди перед вами

відкриється світ смирення, чистоти, мудрості та життєвого досвіду. Ви також отримаєте уявлення про релігійне життя православного середовища Східної Словаччини.

Я відходила з цієї культурної події під дрібним дощем з розслабленим почуттям, і мені він зовсім не заважав.

Вона присутня на відкритті виставки і особисто від-

чула послання, яке пропонує виставка. Також мала можливість поспілкуватися з одним з авторів-учасників виставки, Володимиром Вайсом, заслухала слова подяки директора музею Петра Гарчара за організацію цієї виставки, головним гарантом якої була Валентина Кошчова, мені сподобалося те, що букетом квітів подякував Сільвії Фецьковій за співпрацю в організації виставки та за дуже емоційний і доречний музичний концерт з творів Й. С. Баха у виконанні Марії Євчачкової.

Мі

критті виставки і особисто від-

Новий посол України в Чехії офіційно розпочав роботу

Новий посол України у Празі Василь Зварич офіційно розпочав свою дипломатичну місію в Чеській Республіці у вівторок, 2 липня 2024 р.

Про це повідомив відділ комунікацій канцелярії президента Чехії. Чинний посол України в Польщі був призначений президентом Володимиром Зеленським менше двох тижнів тому. Посада посла в Празі не була заповнена майже два роки після того, як попередній посол Євген Перебийніс перейшов на посаду заступника міністра закордонних справ України.

У Варшаві Зварич працював послом з 2022 року, але в минулому вже працював на різних посадах у посольстві в Польщі. Він також має досвід роботи в посольствах України в США і Туреччині.

Чеська сторона не раз просила Україну якнайшвидше призначити посла у Празі.

За сайтом České noviny.

▲ Читання Святого Письма під час обіду.

ховна подорож у фотографії в Шариському музеї в Бардієві. Дуже рекомендую.

З 4 липня по 31 жовтня 2024 р. там проходить виставка фотографій двох фотографів – Йосифа Лавруського, уродженця Руського, села, яке було виселене і згодом зруйноване, щоб звільнити місце для будівництва водосховища Старина, і Володимира Вайса, який у 2015 році став фотографом у незалежній чернечій республіці Свята гора Афон у східній частині грецького півострова Халкідіки. Дуже делікатно інстальовані фотографії на постійній виставці дорожочинних ікон східного обряду проведуть вас у світ, де час плине в іншому темпі, мирному темпі, де тиша справді

Збереження традицій наших предків – головна мета Свята русинсько-української культури у Свіднику

(Із звіту заступника голови Центральної ради СРУСР, голови Свідницької Регіональної ради СРУСР Людмили Ражини)

70 Свято русинсько-української культури є найстаршим фольклорним фестивалем у Словаччині (за свою історію він мав кілька різних назв), який зареєстрований у Книзі словацьких рекордів.

70 років Свята культури – це значний відрізок історії. Збереження традицій наших предків досі залишається його головною метою. Цей час означає пошук і відкриття суті буття, означає багатство для майбутнього нашої національної меншини. Свято русинсько-української культури – це щорічний центральний огляд народної творчості, який дає широкий простір для презентації цілорічної роботи колективів НХТ та окремих виконавців. Фестиваль поширює добре ім'я Свідника не тільки в Словаччині, а й за її межами. Краса народних пісень, танців, костюмів, сценічного слова говорять про багате духовне життя, витончений смак і талант жителів краю під Дуклею, збагачує скарбницю народу культурними перлинами.

Для ювілейного Свята була підготовлена цікава, сучасна і різноманітна програма. Оригінальність – це саме те, що відрізняє нас від інших фестивалів. Багато учасників показали неповторні програми, які ще ніде не були представлені. У програмі взяли участь кращі колективи, а також гості з сусідніх країн. Жива музика звучала для всіх на їх смак. Жоден ансамбль чи колектив не був випадковим, а навпаки – ретельно відібраним.

Цього року фестиваль розширив свої жанри, і кожен міг почути музику до душі, розважитися розмовним словом, дізнатися про ремесла в ремісничому проході. А для наймолодших відвідувачів працювала Дитяча лука з безліччю розваг, творчих майстер-класів.

Протягом трьох днів працювали фестивалі зони, де проходили різно-

манітні програми. Перший день фестивалю (п'ятниця, 21.6.) був заповнений супровідними акціями: Байком до школи – дитячі перегони на велосипедах, прикрашених стрічками; Малювання на асфальті на фольклорну тематику на пішохідній зоні – змагання дітей основних шкіл Свідника, в якому взяли участь 12 команд по 5 учнів; Школа танцю для дітей – танцювальна підготовка шариської польки; Показ мод – творчість студентів, натхненних народною культурою Школи художнього промислу Свідника. У Піддуклянській бібліотеці відбулася зустріч з письменником, перекладачем, головою Спілки українських письменників Словаччини Іваном Яцканиним та директором видавництва «TIMPANI» в Ужгороді Ярославом Федішиним, яке систематично видає словацьку літературу в перекладі українською мовою. Після завершення бесіди представники організаторів разом з письменниками поклали букет квітів до пам'ятника Олександрові Павловичу. У другій половині дня в приміщенні СНМ – Музею української культури відкрилася виставка «СНМ – МУК 60 років у Свіднику» з нагоди річниці існування музею у Свіднику.

О 18:00 приматорка міста відкрила фестиваль урочистою промовою і розпочалась програма *На зеленій луці* (сценарій і режисер Марія Пайзинкова), в якій виступили діти Основної школи Свідника, ОШМ Меджилабірці, ОШМ Стропків, ОШМ Свідник, ДФК *Маковичка*, ФК *Маковичка*, ФК *Шарши*, сольні співаки та інші дитячі колективи. У фінальній сцені на сцену вийшли 333 діти, які співали разом.

П'ятнична програма продовжилася виступом гостя – співака, музиканта Стефана Штеця і групи *Файта*. На за-

(Продовження на 2 стор.)

▲ На сцені Свята культури – жіноча співацька група Поляна з Орябини.

Вітання з нагоди життєвого ювілею

Цими днями гарний життєвий ювілей відзначає довгорічна співачка Піддукланського українського народного ансамблю (ПУНА) Анна Смотер. В нашій живій пам'яті постійно живе її чоловік Рудольф Смотер (1935 – 2014) пісню, милим людським словом, яким звертався до слухачів з пісенної сцени.

▲ Анна Смотер з чоловіком Рудольфом Смотером (2006).

Він був багатограним митцем: співаком, музикантом, актором, «народним розповідцем», художнім керівником 80-членного професійного ПУНА (пізніше перейменованого на «Піддукланський художній народний ансамбль»). Словак за національністю, Рудольф Смотер над усе полюбив українську народну пісню.

В одному інтерв'ю він, між іншим, зізнався, що в його житті були три наручники, які тримали його і по-

тримали стільки років – це була сама сцена, українська пісня і його дружина: «... boli to tri putá, ktoré ma držali a udržali toľké roky v PULSe. Je to samotné javisko, ukrajinská pieseň a manželka.»

Цього року Анна Смотер-Бірчак відзначає свій прекрасний життєвий ювілей. Народилася вона 19 липня

1934 року в Руській Волі над Попрадом. Після закінчення Руської гімназії в Пряшеві вона короткий час працювала в науковій бібліотеці. Все подальше життя вона присвятила народній пісні як співачка ПУНА. Разом з своїм чоловіком вона долала пісенну дорогу до слухача, любителя народної пісні. Пригадують-

ся слова, які сказав Рудольф Смотер про свою дружину: «Доля розпорядилася так, що ми прожили разом на одній сцені як співаки все своє активне життя, від оперети, естради до виходу на пенсію. Аня була моєю найбільшою підтримкою і помічницею, моїм натхненням, моїм домашнім художнім керівником і першим об'єктивним критиком. Вона просто не хвалила мене вголос, щоб не зробити мені боляче».

Вона теплим словом згадує своїх колишніх колегинь-співачок Анну Сервицьку, Марію Мачошко та інших, особливо молодших, з якими роками долали дорогу до слухачів. Вони ще й сьогодні не раз публічно дякують їй за допомогу і підтримку на початку їх професійної творчої роботи.

А ось що про неї сказав Стефан Ладжинський, який 6 років був художнім керівником ПУНА: «Рудо був РУДО, але він ніколи не був самотнім. Його вокально надійна, тиха, скромна дружина, безумовно, була його життєвою і творчою підтримкою. Вона також допомагала новим учасникам ансамблю, як більш досвідчена, музично і загалом більш освічена співачка. Тож для мене особисто ці двоє злилися воедино, як надійний корабель. Я плавав на ньому багато років у ПУНА і на його зупинках залишав мистецькі та культурні сліди, можливо, насіння, з якого щось проростало в народі. Як мінімум, любов до пісні і бажання її культивувати. А це вже, справді, немало».

Згадаймо при цій нагоді, що Анна і Рудольф Смотер довгими десятиліттями були передплатниками газети «Нове життя».

З нагоди круглого життєвого ювілею бажамо нашій ювілярці міцного здоров'я, життєвого оптимізму і всіх земних благ.

На многая і благая літа!

Редакція.

Шлях до читача

Цьогорічна бесіда з письменниками в Піддукланській бібліотеці в Свиднику відбулась в рамках ювілейного 70 Свята русинсько-української культури (21.06.2024). Голова Спілки українських письменників Словаччини Іван Яцканин представив присутнім, між якими були й працівники Львівського Музею народної архітектури та побуту імені Клементія Шептицького з його заступником директором Сергієм Ципишином, з новими книжковими виданнями. До 300 річчя від дня смерті українського філософа, поета, педагога Григорія Сковороди вийшла друком добірка його творів у словацькому перекладі Івана Яцканина під назвою «Дорогий друже! (Байки та мініатюри)». У післямові І. Яцканин пише: «Філософія Григорія Сковороди наповнює нас мудрістю понад триста років. Філософ і сьогодні з нами. Він бореться за торжество розуму». У 1745 – 1750 рр. Сковорода брав участь в експедиції генерала Федора Вишневецького, яка йшла з Києва до угорського Токая, звідки мала привезти вино для потреб царського двору. Під час даного маршруту вони перейшли через Дукалянський перевал, Свидник, звідки прямували в Бардіїв, Пряшів, Кошиці... аж в Токай. Ця невеличка книжечка мала позитивний відзив в словацькій періодичній пресі.

Добірка оповідань Франтішка Швантнера (1912 – 1950), одного з

визначних представників словацького натурізму, майстра стилізованої прози, вийшов на українській мові в ужгородському видавництві «TIMPANI» у перекладі Івана Яцканина під назвою «Дамы». Домінуючим в творчості Швантнера, віртуозно наповненою містикою, було питання добра і зла, і, звичайно, демонічна краса природи. Все це захоплює читача. За двома його романами знято фільми: «Невістка гір» (1971) та «Життя без кінця» (1982). Крім перекладу І. Яцканина, у згаданому видавництві вийшла збірка його оповідань «Білий легіт». За свою творчість Іван Яцканин отримав літературну премію Ірини Вільде Львівської обласної організації Спілки письменників України. Спілка українських письменників Словаччини також видала збірку малої прози Йосифа Шелепця «Оповідання з правої долоні» – спогади про дитинство, сенс життя тощо.

Директор ужгородського видавництва «TIMPANI» Ярослав Федішин представив присутнім ужгородські та інші книжкові видання. У Львові узріла світло світу монографія «Августин Волошин – «батько карпатсько-українського народу» авторів Миколи Вегеша та Степана Віднянського. В монографії висвітлено життєвий шлях та багатогранну діяльність Августина Волошина (1874 – 1945), президента Карпатської України, визначного культурного, громад-

сько-політичного діяча, з іменем якого пов'язане національне відродження закарпатських українців, закатованого у радянській в'язниці. Іван Сенько, бувший доцент Ужгородського державного університету, фольклорист, літературознавець, який торік помер на 82 році, видав свою останню книгу «Рід наш красний шануючи: коріння і крона селянської родини Марії і Михайла Сеньків із Келечина в споминах потомків» (2020). Ці спогади переткані фольклором. 84-річний журналіст Петро Часто є автором дальшого унікального видання з незвичною назвою «Чому бути». Він живе в США. За словами автора, до такої назви його інспірувала відома сентенція *Чому бути, того не минути*. Крім інтересних наукових фактів, П. Часто розмірковує над сутністю буття, проблемною подальшою долею людської цивілізації, а також над тим, що чекає світ з тією ж агресивною політикою, яку ми спостерігаємо сьогодні.

Незважаючи на воєнні умови, коли було знищено сотні бібліотек і тисячі книжок, на ринках з'являються нові книги, інтерес до яких неабиякий, – нагадав директор видавництва Я. Федішин. В українській літературі відомий термін «розстріляне відродження», коли в 20-30-х роках ХХ століття в часі сталінського терору були розстріляні сотні українських письменників, поетів, а зараз проходить друге розстріляне відродження, коли внаслідок облудної війни від російського агресора гинуть кращі майстри українського письменства.

Директор СНМ-МУК у Свиднику Ярослав Джоґаник подав коротку інформацію про літературну премію Івана Франка, яку Літературний фонд присуджує за найкращий книжковий твір українською мовою та переклад зі словацької мови на українську. Цю премію за 2023 рік отримали Йосиф Шелепець за збірку оповідань та Іван Яцканин за переклад.

Голова Центральної ради СРУСР Павло Богдан висловив щиро подяку директору Піддукланської бібліотеки Камілу Бенькові за надання бібліотечного приміщення для проведення літературних бесід.

Н. ВАРХОЛ.

▲ Свято культури у Свиднику – це місце зустрічей фольклористів і не лише їх. На фото (зліва): голова Миської організації СРУСР в Михалівцях Святослав Нирода і художній фотограф Ладислав Цупер.

Збереження традицій наших предків – головна мета Свята русинсько-української культури у Свиднику

(Закінчення з 1 стор.)

вершення виступив гурт АНЦЯ з Мукачева, Україна.

Сценаристом і режисером суботньої програми була Анна Кнежова. У комплексній програмі було представлено три концепції: «Не забудь свою коліску», «В Америці у Босака» та «Прийшли ми Русалю». Виконавцями були: Марія Мачошко, гурт Дрібна, ФСК Строкоччани, ДФК Канаши, колектив Свидничанка, Свидницькі гелігонкари, ФК Старинчанка, Варехівські стіваники, Лабірські голоси, Людмила Шведова, Томаш Михал Баб'як, Михал Лабик, Йосиф Копча, ФК Маковиця, ФК Черговчан, ФК Своїна, розмовне слово Івана Рудого, Анни Ванько.

Короткочасні і невеликі оподи ускладнили закінчення фольклорної програми і виступ гостей з-за кордону. З цієї причини в суботній програмі не виступив жіночий вокальний ансамбль Будинку культури з Руського Керестура, Сербія. Натомість програму наповнив виступ свидницького виконавця Лаца Берната. На завершення програма продовжилася чудовим виступом естрадного тріо Роксана з Великого Березного, Україна. Глядачі не розходилися. Погода сприяла прекрасному завершенню суботнього дня – глядачі співали і танцювали разом з капелою РОЛАНД з Чирча.

Недільна програма розпочалася зі Святої Літургії у православному храмі Святої Трійці, де також відбулося храмове свято Зіслання Святого Духа (Русалю). Букет квітів (у кошику) був подарований храму Марією Мачошко в програмі *Прийшли ми Русалю* і був присвячений всім тим, кого вже немає з нами, але хто протягом багатьох років брав участь у програмі фестивалю. У цей час у музеї під відкритим небом СНМ – МУК проходила програма колективів з-за кордону *Краянський двір* за участю жіночого вокального колективу Будинку культури з Руського Керестура, Сербія та вокального колективу викладачів школи мистецтв з Великого Березного, Україна.

▲ На фото (зліва): голова Регіональної ради СРУСР в Пряшеві Андрій Яцканин, голова Регіональної ради СРУСР в Бардіїві Микола Деніс, мистецтвознавець, довгорічний працівник СНМ – МУК у Свиднику Ладислав Пушкар, український поет Словаччини Степан Гостиняк.

▲ Частина учасників бесіди з письменниками в Піддукланській бібліотеці у Свиднику.

Староста Шмиговця Михал Пиданич: Яби хотів дожитися того, щоб по селі бігали діти, як колись

У Снинському окрузі знаходиться маленьке село під назвою Шмиговець. Гордістю села є дерев'яна церква Вознесіння Господнього з 1755 року, яка є національною пам'яткою культури.

Перша письмова згадка про село походить з 1569 року під назвою

▲ Староста села Шмиговець Михал Пиданич.

Sumagoc. Від 1927 року село має сучасну назву – Шмиговець.

В селі народився доц. РНД-р Ян Нинчак, канд. наук (11.12.1935 – 22.5.1996) видатний математик, викладач Високої школи технічної і Технічного університету в Кошицях.

Про сучасне життя села і про події, які в ньому відбулися цими днями, ми попросили відповісти старосту села Михала Пиданича.

• **Пане старосто, недавно у вашому селі проходила урочиста акція. Можете сказати читачам нашої газети про неї?**
– 15-ого червня (юня) 2024 в Будинку культури в Шмиговці відбулася презентація, присвячена відбудові вами згаданого храму, яку підготувала Інж. Данела Галандова, колишня приматорка міста Снини. Вона розробила проект. Проект було фінансовано з Норвезьких фондів, 2% податків компанії (котрі забезпечила пані Анна Білецова) і фундації *Карпатські дерев'яні церкви*. До нас у той день завітав владика Мілан Хавтур. Наше запрошення прийняли також Мирослав Бураль і пан Гарчар з Гарвертова, котрий забезпечив ремонт храму. Син колишнього вчителя у нашому селі, пан Гербоц, збагатив цю зустріч фотографіями села з початку 20 століття.

16-ого червня відбулося освячення нашої старенької церкви з 1755 року і відремонтованого іконостасу Пряшів-

ським архієпископом, митрополитом Йоном Максимом у співслужінні греко-католицького духовенства з навколишніх сіл. Цей храм хотіли у 2015 року перенести в Лютину, але ми, жителі і представники села, заборонили цьому.

• **Визначною людиною села був пан Ян Нинчак. Ви його знали? Якою людиною він був?**

– Я його добре знав, бо він був мій сусід. Додому до матері приходив часто. Любив косити звичайною косою, кататися на лижах, розмовляти з людьми. Ніколи не дав знати, що він такий визначний вчений.

• **Що можете сказати про життя в селі, скільки жителів в ньому. Бо статистика показує, що у 1828 році тут було 250 жителів, у 1900 р. – 300, а в 1996 р. тут жило тільки 109 людей.**

– В селі тепер живе 82 людей, з того до 18 років – тільки 15 (з того в основну школу ходить тільки двоє), до 60 – 39, до 80 – 24, а над 80 років – тільки 4. Магазина в селі немає, то ми раді, що в село їздить хоч би пересувна мобільна пекарня і два рази в тиждень продають м'ясо. За іншими продуктами люди їздять до Ублі. Там і лікар, пошта, аптека, перукарня...

• **В селі є чужинці?**

– Ні, нікого чужого в нас немає. Всі свої, тільки жаль, що вони переписані на постійне місце проживання у Кошицях, Михалівцях, Гуменному, Снині. Ми ще на них доплачуємо за вивіз сміття. Хати не продаються. Школу відкупив якийсь голландець. Ремонт її, но не знаємо, що там буде. Будівлю корчми і *Єдноти* відкупив пан Федорко, але все розпадається.

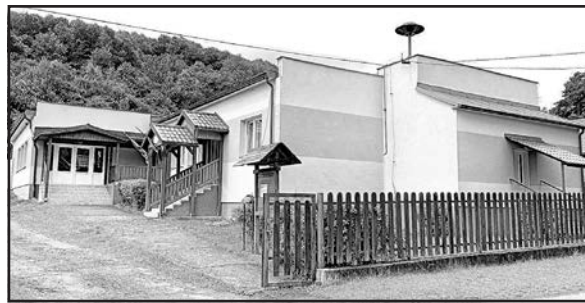
• **Пане старосто, а що ви розкажете про себе, про свою роботу**

– Я жив довгі роки у Снині, але у 2006 року настав час повернутися додому і відтоді я старостою уже 19-ий рік. Тяжка робота, бо грошей мало. Я роблю кожного дня 3 години. Багато мені з канцелярськими роботами допомагає

▲ Дерев'яна церква Вознесіння Господнього в Шмиговці.

пані Янкова, яка тут приходиться два дні на тиждень. Коли я починав, то в селі було 14 людей на громадській роботі, а тепер двох. То і сам беру косу і кошу, роблю що треба. Але мене тішить, що за мого старостування ми зренували сільський уряд: зробили вікна, соціальні об'єкти, входи до культурного дому, сільського уряду і в будинок скорботи, пліт-перила і доріжку до старої церкви, розмітки велосипедних доріжок, інтернет. Для селян робимо новорічні зустрі-

▲ Вид на сільський уряд, будинок культури і будинок скорботи.

чі і спорадично організуємо зустріч земляків – варимо гуляш.

• **Пане старосто, дякую за розмову. На кінець нашої розмови скажіть, що би ви побажали вашим жителям.**

– Я би хотів дожитися того, щоб по селі бігали діти, як колись, щоб молоді люди мали де робити і спокійно в мирі проживали в рідному селі своє життя.

(У статті посилаємося на дані з Вікіпедії).

МК

Свято русинсько-української культури у ретроспективі (до 70-річчя заснування свята)

Закінчення. Початок в №№ 10 і 11/2024.

9-те Свято (22-23. 6. 1963) – 41 колектив, які нараховували 1720 членів, понад 30 тис. глядачів. У тому році працювало понад 200 колективів НХТ, у роботі яких брало участь понад 8 тис. молоді і дорослих людей, переважно із сіл. Виступив словацький ансамбль «СЛЮК». 10-те Свято (27-28. 6. 1964) – 42 колективи, за даними преси – 50 тис. глядачів. У перший день Свята відкрито Музей української культури у Свиднику. Свято було приурочене 150-річчю з дня народження Т. Шевченка, 20-річчю СНП та дуклянських боїв. Об'єднаний хор з 12-ти колективів НХТ виконав пісню на слова Т. Шевченка «Реве та стогне Дніпр широкий». Тодішня преса порівнювала: якщо у 1955 в гуртках НХТ працювали 2 833 члени, у 1957 – 3 680, то у 1964 їх число зросло до 8 тис. У програмі Свята виступило 2 200 членів НХТ. А. Дубчек у своєму виступі на Святі підкреслив, що «самовідданою працею учителів дійшло до великого розвитку народної художньої самодіяльності українських трудящих. Освіта і культура пробрили собі шлях у найвіддаленіші села...» 11-те Свято (12-13. 6. 1965) – 41 колектив, понад 20 тис. глядачів. 3 гостей виступили хор із Свалєви та народний ансамбль «Закарпатський вогник» з Хуста. 12-те Свято (25-26. 6. 1966) – 61 колектив, дощова погода притягла лише 10 тис. глядачів. Програму Свята збагатили співачка Д. Петриненко та композитор О. Білаш з Києва, ансамбль «Боржава» з с. Довге на Закарпатті. 13-те

Свято (17-18. 6.1967) – 55 колективів, 30 тис. глядачів. 14-те Свято (23-24. 6. 1968) – 42 колективи, понад 20 тис. глядачів. 3 гостей виступили ансамблі «Ятрань» з Кіровограда. 15-те Свято (20-21. 6. 1969) – 45 колективів, понад 30 тис. глядачів. Програму Свята збагатили митці ансамблю Прикарпатського військового округу РА та колектив з Рахова. Під час Свята відкрито там пам'ятник О. Павловичу (скульптор Ф. Гібала). 16-те Свято (20-21. 6. 1970) – 60 колективів, 48 тис. глядачів. 17-те Свято (19-23. 6. 1971) – 45 колективів, 29 тис. глядачів. 3 гостей виступив хор із Свалєви. 18-те Свято (24-25. 6. 1972) – 37 колективів, 48 тис. глядачів. Програму Свята збагатив ансамбль «Ярослав» з Ярослав'я (Польща). 19-те Свято (23-24. 6. 1973) – 39 колективів, 42 тис. глядачів. 20-те Свято (28-30. 6. 1974) – 51 колектив, 55 тис. глядачів. У програмі виступив колектив Будинку культури ім. М. Горького з Нового Саду. 21-ше Свято (14– 15. 6. 1975) – 47 колективів, понад 30 тис. глядачів. Виступили також хор «Журавлі» з Варшави та капела молодих в'єтнамців. 22-ге Свято (26-27. 6. 1976) – 42 колективи, понад 30 тис. глядачів. 3 гостей виступив ансамбль з Руського Керестура. 23-те Свято (18-19. 6. 1977) – 42 колективи, 35 тис. глядачів. 24-те Свято (17-18. 6. 1978) – 45 колективів, понад 15 тис. глядачів. 3 гостей виступив ансамбль «Явниба» з Литви. 25-те Свято (16-17. 6. 1979) – 60 колективів, бл. 40 тис. глядачів. 3 гостей виступив ансамбль «Лісоруб» з Великого Бичкова, що на Закарпатті. 26-те Свято (21-22. 6. 1980) – 45 колективів, по-

Відбувся фольклорний фестиваль у Виходній

В неділю у Виходній (окр. Липтовський Микулаш) завершився 69-й фольклорний фестиваль, який проходив від 4 до 7 липня 2024 року.

«Folklórny festival Východná je srdcom nášho kultúrneho dedičstva a tento ročník opäť ukázal, že slovenský folklór má čo ponúknuť nielen nám, ale aj medzinárodnému publiku», – сказала міністерка культури СР Мартіна Шимковичова.

Як повідомляє пресагенція TASR, цього року фестиваль запропонував 50 програм для всіх поколінь. Окрім головних сцен, відвідувачі могли відвідати школи співу і танцю, виставки, ярмарок і школу ремесел Центру народної художньої продукції (UJUV), концерти світової музики та багато іншого.

У програмі взяла участь майже 2000 виконавців. У підготовці фестивалю брали участь 32 члени оргкомітету та багато інших пред-

ставників громадськості і волонтерів. Головний організатор фестивалю – Національний освітній центр (Братислава).

Традиційно в рамках фестивалю виступають також самодіяльні колективи з середовища русинів-українців Словаччини. Цього року програмою «На Порачу» представив фольклорний колектив «Порачан» з Порача (окр. Списька Нова Вєсь). «Порачан» відзначає в цьому році 50 років своєї безперервної діяльності. В «Порачані» працюють дві складові частини – жіноча співацька група і чоловіча співацька група під мистецьким та організаційним керівництвом Гелени Мацалової. З 2006 року «Порачан» також супроводжує дівочий вокальний колектив «Єдличка» під художнім та організаційним керівництвом Катарини Кінікової.

–р–

Про діяльність Союзу русинів-українців Словачкої Республіки, чим живе українська громада Словаччини, що друкує українська преса Словаччини – газета «Нове життя», журнали «Дукля» і «Веселка» – можна довідатись, відкривши фейсбук чи вебсторінки:

<https://rusini-ukrajinci.sk>

<https://www.facebook.com/rusiniukrajincislovenskejrepubliky/>

<https://ukrsvit1.com.ua/zmi>

<http://ukrajinci.sk/novezytta.html>

Пряшівський край приєднується до Карпатського єврорегіону

Мережа партнерів, обмін інформацією та практичним досвідом у реалізації транскордонних проектів. Це основні переваги членів Карпатського єврорегіону, до якого приєднався Пряшівський самоврядний край (ПСК). Вступ до об'єднання схвалили крайові депутати на червневому засіданні. Регіон очікує від членства в транскордонному об'єднанні більш ефективного використання коштів ЄС в рамках програм «Інтеррег Польша-Словаччина» та «Інтеррег Next». Про це ТАСР повідомила Леа Легоцька з відділу комунікації Канцелярії ПСК.

Карпатський єврорегіон був створений у 1993 році за підписом регіональних органів влади прикордонних регіонів Польщі, Словаччини, Угорщини та України. На сьогодні він об'єднує близько 90 органів місцевого самоврядування, 71 з яких – на рівні районів, міст та гмін. Членами ПСК є шість міст – Снина, Великий Шаріш, Стропків, Бардіїв, Межилабірці та Спиське Подградіє, а також дев'ять сіл – Гольчківці, Нижня Єдлова, Фулянка, Мальців, Нижня Полянка, Земпалінські Гамри, Мала Домаша, Стащин та Малий Шаріш.

«З червня 2024 року ПСК став частиною транскордонного об'єднання зі штаб-квартирою в Жешуві за членський внесок, який для всіх членів становить одну десятитисячну частину поточного бюджету заявника. Згідно з угодою, ці кошти будуть використані для створення та функціонування офісу єврорегіону в Пряшеві, що також допоможе розбудувати кадровий потенціал у Словаччині», – сказала пані Легоцька.

За її словами, політика асоціації до 2030 року базується на стратегії «Карпатський горизонт 2030», а її найважливішим проектом, окрім створення ефективних структур співпраці, є створення бренду «Карпатія» та заснування Карпатської туристичної обсерваторії в Карпатах.

«У поточному програмному періоді 2021-2027 років асоціація також має повідомити за управління фондом мікропроектів Інтеррег в рамках пріоритету «Креативні та привабливі для туризму прикордонні території». Вона і надалі зможе співфінансувати словацько-польські транскордонні проекти, спрямовані на розвиток туризму, на суму до 80 000 євро», – додала пані Легоцька.

Карпатський єврорегіон також пов'язаний зі створенням транскордонних функціональних зон, в рамках яких проекти можуть фінансуватися за рахунок так званих транскордонних територіальних інвестицій і для яких передбачено додаткове фінансування. Будуть підготовлені так звані продуктові пакети для регіону, які дозволять спрямувати туризм на повністю комерційну експлуатацію.

ПСК, Пряшів.

Дж.: «Красназвичайний словник русинів-українців. Пряшівщина» (Пряшів, 1999).

